

Orijinal Makale / Original Article

Türkiye’de sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarına yerleşenlerin yükseköğretim girdi göstergelerinin incelenmesi

Investigation of higher education placement indicators of those who are placed in social studies teaching undergraduate programs in Turkey

Arcan AYDEMİR¹, Aydan USTAOĞLU ÇELİK²

¹Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Artvin, Türkiye

²Yozgat Bozok Üniversitesi, Çekerek Fuat Oktay Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, Yozgat, Türkiye

¹Department of Turkish and Social Sciences Education, Artvin Çoruh University Faculty of Education, Artvin, Turkey

²Child Development Program, Department of Child Care and Youth Services, Yozgat Bozok University, Çekerek Fuat Oktay Vocational School of Health Services, Yozgat, Turkey

MAKALE BİLGİSİ

Makale hakkında

Geliş tarihi: 27 Mayıs 2021

Kabul tarihi: 20 Haziran 2021

Anahtar kelimeler:

Sosyal bilgiler öğretmenliği programı, yükseköğretim, yükseköğretim program atlası.

ARTICLE INFO

Article history

Received: 27 May 2021

Accepted: 20 June 2021

Key words:

Social studies teaching program, higher education, higher education program atlas.

ÖZ

Yükseköğrenimin temel yapıtaşını oluşturan üniversiteler, toplumu oluşturan bireylerin meslek sahibi olmasında önemli rol oynarlar. Üniversitelere yönelik bir takım bilgilerin üniversite adayları ile paylaşılmasının meslek seçimini önemli ölçüde etkileyeceği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırma kapsamında Yükseköğretim Program Atlası’nda (YÖK Atlas) yer alan veriler doğrultusunda, 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de devlet üniversitelerindeki sosyal bilgiler öğretmenliği programları ile bu programlara yerleşenlerin çeşitli özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Betimsel içerik analizi yöntemi kullanıldığı çalışmada Türkiye’deki devlet üniversitelerinde yer alan toplam 62 üniversitenin sosyal bilgiler öğretmenliği programına ilişkin verileri incelenmiştir. Araştırma sonucunda 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin çoğunluğunun kadın olduğuna, 2020 yılında Temel Yeterlilik Testi net ortalamalarının toplamında, 2019 yılına göre artış görülürken; Alan Yeterlilik Testi net ortalamalarının toplamında 2020 yılında azalış olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan her iki yılda toplam soru sayısına göre net oranının en fazla Temel Yeterlilik Testi kapsamında Sosyal Bilimler Testinde olduğu; Alan Yeterlilik testinde ise net oranının 2019 yılında en fazla Coğrafya-1, 2020 yılında Coğrafya-2 testlerinden elde edildiği görülmüştür. Ayrıca her iki yılda sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenler tarafından sosyal bilgiler öğretmenliği dışında en fazla tercih edilen programın Türkçe öğretmenliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

*Sorumlu yazar / Corresponding author

*E-mail address: arcan.aydemir@hotmail.com

ABSTRACT

Universities are the cornerstone of higher education and play a key role in allowing members of society to have a profession. It is thought that sharing some information about universities with university candidates will significantly affect their career choices. Thus, this research aimed to examine the social studies teaching programs in public universities in Turkey and various characteristics of students who were placed in these programs in 2019 and 2020 based on the data in the Higher Education Program Atlas, which is sustained by the Council of Higher Education and better known as YOK Atlas. To this end, the research used descriptive content analysis to analyse the data on the social studies teaching programs offered by 62 public universities in Turkey. The research results showed that the majority of those who were placed in social studies teaching programs in 2019 and 2020 were women. The total of the mean correct answers of placed students in the Basic Proficiency Test (BPT) of the Higher Education Institutions Examination increased in 2020 compared to 2019, while the total of the mean correct answers of placed students in the Field Qualification Test (FQT) decreased in 2020. The highest mean correct answers in the total number of questions of the BPT were in Social Studies test in both years, while the highest mean correct answers in the total number of questions of the FQT were Geography-1 test in 2019 and Geography-2 test in 2020. It was also found that Turkish teaching was the second most commonly preferred program after social studies teaching in both years for those placed in social studies teaching.

Cite this article as: Aydemir A, Ustaoglu Çelik A. Investigation of higher education placement indicators of those who are placed in social studies teaching undergraduate programs in Turkey. Yıldız Journal of Educational Research 2021;6:1:21–33.

GİRİŞ

Eğitim kurumlarının verimli olarak çalışması bir toplumun kültürel ve sosyo-ekonomik yönden kuvvetlenmesine olanak tanıyacaktır (Şen, 2012). Bireye yeterli bilgi ve beceriler aktarılarak topluma kazandırılmasında önemli araçlardan biri de yükseköğretimdir. Yükseköğretim sistemleri toplumdan topluma farklılık gösterebilmektedir. Özellikle sanayi toplumlarında yükseköğrenim sisteminde II. Dünya Savaşı sonrasında hızlı bir büyüme meydana gelmiştir (Trow, 1972).

Yükseköğretim bilgiyi yaratma ve kullanmanın yeni yollarına küresel olarak geçişin bir parçasıdır. Bu yeni yol ise problem çözümüne ve alıcı ihtiyaçlarına duyarlı olmaya dikkat çekmektedir (Ramsden, 2003). Yükseköğretim kurumları ise bilginin hayati gerekliliğe sahip olması ve bilginin başarının merkezinde olmasından dolayı yükseköğretimin önemini vurgulamaya özen göstermişlerdir (Brennan, 2008).

Yükseköğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde yükseköğretim kurumları veya üniversiteler önemlidir. “Toplumun vicdanı” olma rolünü üstlenen üniversitelerin en önemli rolleri arasında nitelikli insan gücünü sağlamak vardır (Gibbons, 1998). Üniversiteler içinde bulunduğu toplumun en uluslararası kurumlarından biridir (Teichler, 2004). Uluslararası faaliyetlerinin kapsamı önemli ölçüde genişleyen üniversiteler, yurt dışı eğitim programları, yabancı dil eğitimi, farklı ülkelerde yükseköğretime erişim sağlama, kültürlerarası saygıyı geliştirmeye yönelik bir takım faaliyetlere ağırlık vermektedirler (Altbach ve Knight, 2007).

Yükseköğretim kurumlarının buldukları yerlere çeşitli etkileri vardır. Yükseköğretim kurumları buldukları yerlerin kültürel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmaktadırlar (Chatterton ve Goddard, 2000). Yükseköğretim sosyal refahı artırma, yetişmiş insan gücünü topluma kazandırma, bireylerin gelir düzeyini artırma gibi çeşitli imkanlar sunar. Yükseköğretimin sağladığı bu imkanlar ise yükseköğretim talebinde artışa sebep olmaktadır (Uysal ve Ersun Aydemir, 2016). Meslek edindirmede önemli rol üstlenen yükseköğretim kurumlarının bireylere kazandırdığı mesleklerden biri de öğretmenlik mesleğidir. Türkiye’de ağırlıklı olarak eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme işini yürütmektedirler (Yılmaz, 2017). Eğitim/egitim bilimleri fakültelerinde öğretmen yetiştirme programlarından biri de sosyal bilgiler öğretmenliği programıdır. Sosyal bilgiler dersinin amacına ulaşması ve donanımlı sosyal bilgiler öğretmenlerinin yetişmesi bağlamında bu programın etkili olduğu söylenebilir.

Türkiye’de eğitim sistemi incelendiğinde sosyal bilgilerin uzun yıllardır eğitim sistemimiz içinde yer alan önemli derslerden biri olduğu görülmektedir (Akpınar ve Kaymakçı, 2012). Türkiye’de Sosyal Bilgiler adı altında ilk derse 1968 tarihli ilkökul programında rastlanılmaktadır (Demircioğlu, Kaymakçı ve Demircioğlu, 2019). “Türkiye’de sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirmenin tarihçesi de bu dersin Türk eğitim sisteminde yer almasıyla doğru orantılıdır. Başka bir ifadeyle 1968 öncesinde sosyal bilgiler öğretmen yetiştirme programlarından söz etmek mümkün değildir. Çünkü bu döneme egemen olan tek disiplinli yaklaşım anlayışı

sosyal bilgiler konularının tarih ve coğrafya öğretmenleri tarafından okutmasını zorunlu kılmıştır.” (Tokcan ve Tilki, 2018). Sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirmek üzere ayrı programların açılması ise ancak YÖK’ün 1997 yılında gerçekleştirdiği düzenlemeyle hayata geçirilmiştir. 1997-1998 öğretim yılında bazı eğitim fakültelerinin bünyesinde ilk sosyal bilgiler öğretmenliği programları açılmış ve sayıları hızla artmıştır (Turan, 2018). 1998-1999 yılında o zamanki öğretmen açığı nedeniyle hem örgün öğretim hem de ikinci öğretim programları açık olan sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarının artan mezun sayısı nedeniyle 2012 yılında itibaren tüm ikinci öğretimleri kapatılmıştır. Günümüzde sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programına, ikinci öğretimlerin kapatılması ile birlikte sadece örgün eğitim kapsamında (Tokcan ve Tilki, 2018) 2018 yılından bu yana Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) ile öğrenci alınmaya devam edilmektedir (YÖK [Yükseköğretim Kurulu], 2018).

Bugün Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin dolayısıyla sosyal bilgiler öğretmenliği programının kapısı herkese açıktır (Hotaman, 2011). Ancak insanların hayatını etkileyen en önemli dönemeçlerden biri olan meslek seçimi aşamasında bireylere doğru rehberlik edilmesi önemlidir (Lafçi, 2018). Çünkü meslek seçimi bireyin yaşamı süresince yapacağı en önemli tercihlerden biri olarak, kişinin tüm yaşamını etkilemektedir (Deniz, 2001).

Bu bağlamda, sadece YÖK tarafından derlenebilecek/paylaşılabilecek işlenmiş verilerin yer aldığı seçkin ve güvenilir referans kaynağı olarak nitelendirilen; üniversite adaylarının, üniversite ve meslek tercihi yaparken daha bilinçli tercihler yapabilmesi amacıyla hazırlanmış olan Yükseköğretim Program Atlası (YÖK Atlas, 2021) verilerinin önem kazandığı düşünülmektedir.

Yükseköğretim Program Atlası (YÖK Atlas), çeşitli modülleri (YÖK Üniversitelerimiz, YÖK lisans atlası, YÖK ön lisans atlası, lisans tercih sihirbazı, ön lisans tercih sihirbazı, mezun başarı atlası, TYT-AYT net sihirbazı, YKS meslek atlası, YKS tercih listem) bünyesinde barındıran ve Yükseköğretim Kurulu tarafından oluşturulan bir platformdur. YÖK Atlas olarak ifade edilen Yükseköğretim Program Atlası platformu çeşitli yükseköğretim kurumlarını tercih edebilecekleri bir takım bilgiler (yıllara göre bölümlere yerleşenlerin puan ve net bilgileri, üniversitelere ilişkin genel bilgiler gibi) sunması açısından önemli ve kullanışlı bir platform olarak hizmet vermektedir (YÖK Atlas, 2021).

Alanyazın incelendiğinde YÖK Atlas verileri üzerinden çeşitli programların değerlendirilmesine yönelik birçok çalışma yapıldığı (Aktaş ve Aktaş, 2019; Asmalı, 2020; Çoban, Dilek ve Harman, 2016; Güvendi, Kahyaoglu ve Ertuğrul, 2019; Özkütük, Orgun ve Akçakoca, 2018; Şenol, 2020; Şimşek, Solmaz ve Güleç, 2020; Uslu, 2020; Yılmaz, 2020; Yiğit, 2020) görülmektedir. Ancak ilgili literatür incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmenliği programlarının bazı nitelikler (yerleşenlerin cinsiyet özellikleri, başarıları, tercih eğilimleri gibi) bağlamında, sadece YÖK Atlas verileri

doğrultusunda derinlemesine değerlendirildiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu kapsamda bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar ve değerlendirmeler neticesinde alanyazına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı YÖK Atlas platformunda yer alan veriler doğrultusunda, 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de devlet üniversitelerinde yer alan sosyal bilgiler öğretmenliği programları ile bu programlara yerleşenlerin özelliklerini incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de sosyal bilgiler öğretmenliği programına öğrenci kabul eden devlet üniversitelerinin bölgelere göre dağılımı nasıldır?
- 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin cinsiyete göre dağılımı ve bu dağılımın yıllara göre değişimi nasıldır?
- 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin Temel ve Alan Yeterlilik Testlerine ait net ortalamaları ile bu ortalamaların yıllara göre değişimi nasıldır?
- 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin geldikleri yerlere göre dağılımı ve bu dağılımın yıllara göre değişimi nasıldır?
- 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin sosyal bilgiler öğretmenliği dışında en fazla tercih ettikleri bölüm hangisidir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nitel yaklaşımın benimsendiği araştırmada sosyal bilgiler öğretmenliği programları ile bu programlara yerleşenlerin cinsiyet, net ortalamaları, geldikleri coğrafi bölge, farklı bölüm tercih eğilimlerini incelemek amacıyla betimsel içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bu sayede Türkiye’de 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin genel eğilimleri ile özellikleri ortaya çıkarılmıştır.

İncelenen Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programları

Araştırma kapsamında incelenecek sosyal bilgiler öğretmenliği programlarının belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın amaç ve alt amaçları doğrultusunda YÖK Atlas’ta yer alan veriler sınırlandırılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen sosyal bilgiler öğretmenliği programları belirlenirken çeşitli ölçütler dikkate alınmıştır. Bu bağlamda;

- Türkiye’de yer alan üniversitelerdeki sosyal bilgiler öğretmenliği programları,
- Devlet üniversitelerinde yer alan sosyal bilgiler öğretmenliği programları,

•Hem 2019 hem de 2020 yıllarında öğrenci alan sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yönelik veriler incelenmiştir.

Bu kriterlere uyan ve YÖK Atlas'ta yer verilen toplamda 62 üniversitedeki sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına ilişkin veriler araştırma kapsamında incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman inceleme, önceden oluşturulmuş kayıt ve belgelere dayanan veri toplama sürecini ifade eder. Doküman inceleme aracılığıyla araştırma kapsamında ele alınan olgu ve olaylara yönelik görsel veya yazılı materyaller incelenerek analiz edilir (Ocak, 2019, s.242). Bu bağlamda YÖK Atlas'ta (YÖK Atlas, 2021) yer alan ve araştırmanın amacına uygun olan sosyal bilgiler öğretmenliği programlarındaki veri başlıkları ve içerikleri belirlenmiştir. Araştırma Ocak 2021 tarihindeki veriler dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak YÖK Atlas'ta "Yükseköğretim Girdi Göstergeleri" başlığındaki menüler incelenmiş ve her bir üniversite için farklı yıllarda açıklanan veriler değerlendirilmiştir. Bu bağlamda "Program Atlası" menüsünden "Lisans Atlası" alt menüsüne ulaşılarak lisans programı olarak "Sosyal Bilgiler Öğretmenliği" programı seçilmiştir. Bu işlem sonucunda ortaya çıkan sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programları araştırma kapsamında incelenecek içeriklere yönelik kriterlere göre kontrol edilmiştir. Bu doğrultuda Türkiye'de yer almayan, vakıf üniversitesinde olan ve hem 2019 hem de 2020 yıllarında öğrenci almayan sosyal bilgiler öğretmenliği programları belirlenerek inceleme dışında tutulmuştur. Ele alınan her bir üniversitedeki sosyal bilgiler öğretmenliği programı için 2019 ve 2020 yıllarına yönelik veriler; "Yerleşenlerin Cinsiyet Dağılımı", "Yerleşenlerin Geldikleri Coğrafi Bölgeler", Yerleşenlerin YKS Net Ortalamaları" ve "Yerleşenlerin Tercih Eğilimleri-Programlar (Meslekler)" alt başlıkları dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına 0,12 katsayı ile yerleşenlerin netleri değerlendirmeye dahil edilmiştir. Cinsiyet, geldikleri bölge ve tercih eğilimlerinde ise yerleşen tüm öğrenciler dikkate alınmıştır. YÖK Atlas'ta yer alan YKS net ortalamaları değerlerinin hesaplanmasında TÜBİTAK ve Engelli ek puanı ile yerleşenler dışında genel kontenjana yerleşenlerin testlerden elde ettikleri netler dikkate alınmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin tercih eğilimlerinin belirlenmesinde ise incelenen üniversitelerin sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin sosyal bilgiler öğretmenliği dışında en fazla tercih ettikleri bölüm dikkate alınmıştır. YÖK Atlas'ta sosyal bilgiler öğretmenliğine yerleşenlerin program eğilimine yönelik bilgilerin yer aldığı tablolar oluşturulurken de TÜBİTAK ve Özürlü ek puanı ile yerleşenler de dahil genel kontenjana yerleşenlerin tercih listeleri dikkate alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İncelenen üniversitelerin bulunduğu iller bölgelere (Akdeniz, Doğu Anadolu, Ege, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara Bölgeleri) göre ayrılarak frekans değerleri belirlenmiştir. Buna ek olarak incelenen her bir üniversitede yer alan sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin yıllara göre cinsiyet (kadın-erkek) ve yerleştikleri üniversiteye geldikleri yer (aynı şehir-farklı şehir) sayıları dikkate alınmış, yüzde ve frekans değerleri hesaplanarak tablolaştırılmıştır. Hem Temel Yeterlilik hem de Alan Yeterlilik Testlerinde bulunan test türlerine ilişkin net ortalamaları incelenmiştir. Bu bağlamda her bir test için ortalama net sayısı o bölüme yerleşen öğrenci sayısı ile çarpılmıştır. Tüm üniversiteler ve tüm testler için aynı işlem gerçekleştirildikten sonra her bir test için toplam net sayısı hesaplanarak Türkiye'deki tüm üniversitelerin sosyal bilgiler öğretmenliği programına 0,12 katsayı ile yerleşen kişi sayısı toplamına bölünmüş, ortalama net sayısına ulaşılmıştır. Belirlenen net ortalamaları ile her bir testte yer alan toplam soru sayıları dikkate alınarak, sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin soru sayısına göre net çıkarma oranları belirlenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin yıllara (2019-2020) göre artış veya azalışını daha iyi bir şekilde ifade etmek için de şekiller oluşturulmuştur.

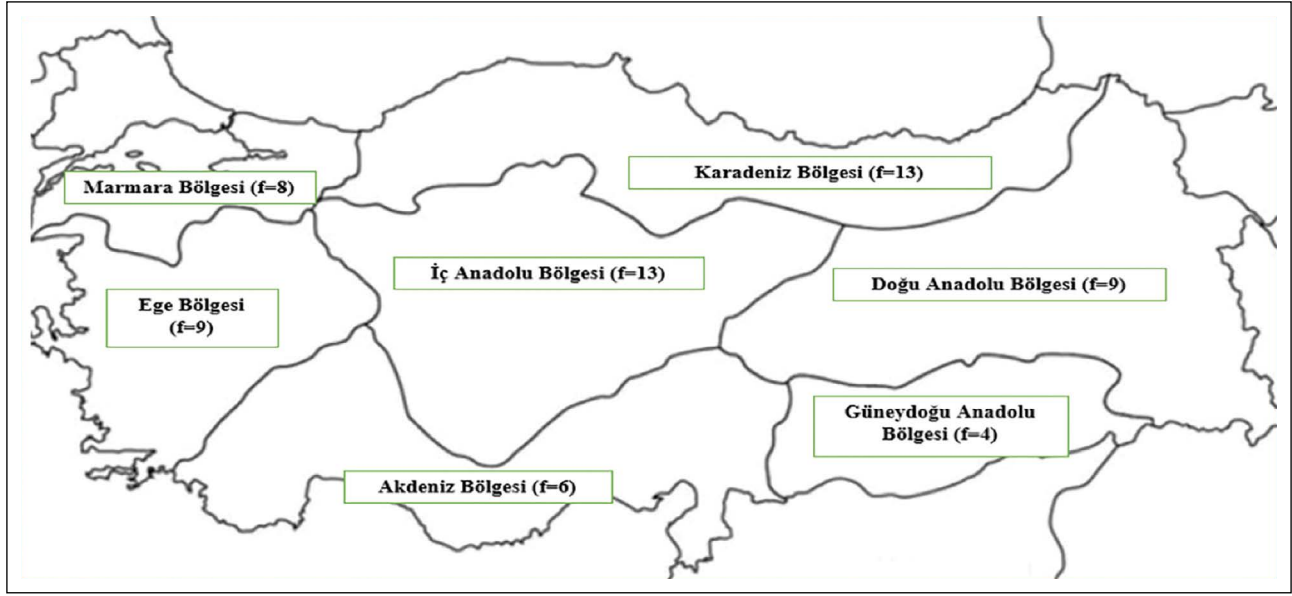
BULGULAR

Araştırmadan elde edilen veriler incelenmiş ve bir takım bulgulara ulaşılmıştır. Elde edilen veriler farklı şekilde görselleştirilerek, tablo ve grafiklere ayrılmıştır. Şekil 1'de araştırma kapsamında incelenen sosyal bilgiler öğretmenliği programlarının yer aldığı üniversitelerin coğrafi bölgelere göre dağılımına yer verilmiştir.

Şekil 1 incelendiğinde araştırma kapsamında ele alınan sosyal bilgiler öğretmenliği programlarının en fazla Karadeniz ve İç Anadolu (f=13) Bölgelerinde yer aldığı görülmektedir. Bunu sırasıyla Doğu Anadolu (f=9), Ege (f=9), Marmara (f=8), Akdeniz (f=6) ve Güneydoğu Anadolu (f=4) Bölgelerinde yer alan sosyal bilgiler öğretmenliği programları takip etmektedir.

Tablo 1'de araştırma kapsamında incelenen üniversitelerde 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin cinsiyetlerine göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde 2019 yılında araştırma kapsamında ele alınan Türkiye'de devlet üniversitelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği programına 2144'ü kadın (%63,04), 1257'si erkek (%36,96) olmak üzere toplam 3401 kişinin yerleştiği görülmektedir. 2020 yılında ise 2231 kadın (%66,11) ve 1195 erkek (%33,89) olmak üzere toplamda 3426 kişi sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşmiştir. 2019 ve 2020 yılları toplamında 4375 kadın 2452 erkek olmak üzere toplamda 6827 kişi sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşmiştir.

Şekil 1. İncelenen sosyal bilgiler öğretmenliği programlarının bölgelere göre dağılımı.

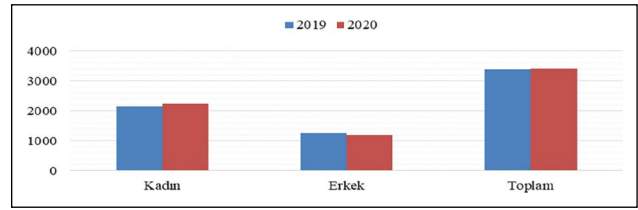
Tablo 1. 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	Yıllar				Toplam	
	2019		2020		f	%
	f	%	f	%		
Kadın	2144	63,04	2231	66,11	4375	64,08
Erkek	1257	36,96	1195	33,89	2452	35,92
Toplam	3401	100	3426	100	6827	100

2019 ve 2020 yılına ait oranlar incelendiğinde ise sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerinin çoğunun kadınlardan oluştuğu söylenebilir (2019_{Kadın}=%63,04; 2020_{Kadın}=66,11; Toplam_{Kadın}=64,08). Sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin cinsiyetlerinin yıllara göre artış veya azalış durumlarını ortaya çıkarmak amacıyla Şekil 2 oluşturulmuştur.

2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin cinsiyetlerinin yıllara göre artış veya azalış durumlarını gösteren şekil 2 incelendiğinde; programa yerleşen kadın öğretmen adaylarının sayısının 2019 yılına göre 2020 yılında artış gösterdiği, programa yerleşen erkek öğretmen adaylarının sayısında ise azalma olduğu görülmektedir. Buna ek olarak, 2020 yılında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin toplam sayısında da artış yaşandığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen üniversitelerdeki sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin her bir test türündeki ortalamalarına üniversite bazında ulaşılmış, elde edilen veriler doğrultusunda genel ortalamalar belirlenmiştir. Belirlenen üniversitelerin sosyal bilgiler öğ-

Şekil 2. Sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin cinsiyet sayılarının karşılaştırılması (2019-2020).

retmenliği programlarına 0,12 katsayı ile yerleşenlerin 2019 ve 2020 yıllarındaki temel yeterlilik ve alan yeterlilik testlerinden elde ettikleri ortalama net sayıları hesaplanmıştır. Tablo 2’de 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin temel yeterlilik testi kapsamında yer alan test türlerinden elde ettikleri netlerin ortalamasına ve soru sayısına göre net oranına yer verilmiştir.

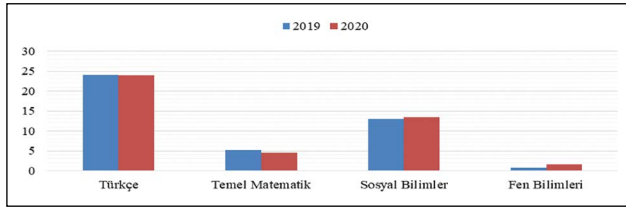
Tablo 2 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği programına hem 2019 hem de 2020 yıllarında yerleşenlerin Temel Yeterlilik Testinde en fazla net ortalamasına ulaştıkları test türünün Türkçe (2019_{Türkçe}=24, 2020_{Türkçe}=23,88) en az net ortalamasına ulaştıkları test türünün ise Fen Bilimleri (2019_{Fen Bilimleri}=0,81, 2020_{Fen Bilimleri}=1,50) olduğu görülmektedir.

Buna ek olarak hem 2019 (%64,5) hem de 2020 (%67,2) yıllarında sorusuna göre net oranının en fazla olduğu test Sosyal Bilimler Testi olmuştur. Temel Yeterlilik Testinden elde edilen toplam ortalama netlerde ise 2020 yılında (NO_{Toplam}=43,4) 2019 yılına (NO_{Toplam}=42,9) göre hafif bir artış olduğu görülmektedir. Şekil 3’te Temel Yeterlilik Testinde yer alan derslerden elde edilen ortalama net sayılarının 2019 ve 2020 yıllarındaki değişimine yer verilmiştir.

Şekil 3 incelendiğinde 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenle-

Tablo 2. 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin temel yeterlilik testine ait net ortalamaları

Test türü	Toplam soru sayısı	0,12 katsayısı ile yerleşenlerin toplam sayısı (2019)	Net ortalaması (2019)	2019 toplam soru sayısına göre net oranı (%)	0,12 katsayısı ile yerleşenlerin toplam sayısı (2020)	Net ortalaması (2020)	2020 toplam soru sayısına göre net oranı (%)
Türkçe	40		24	60		23,88	59,7
Temel matematik	40	3329	5,19	12,97	3348	4,58	11,45
Sosyal bilimler	20		12,90	64,5		13,44	67,2
Fen bilimleri	20		0,81	4,05		1,50	7,5
Toplam	120		42,9	–		43,4	–

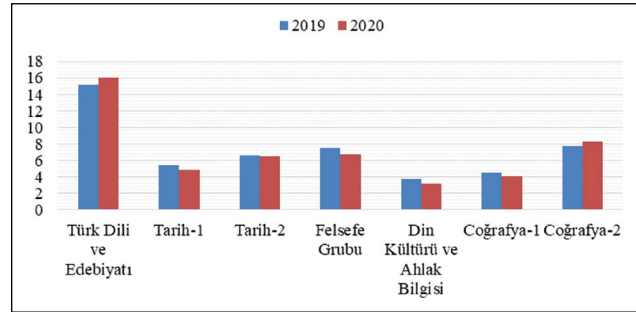
Şekil 3. Temel yeterlilik testi net ortalamalarının karşılaştırılması (2019-2020).

rin belirtilen yıllara göre Türkçe ve Temel Matematik Testlerindeki ortama net sayısında azalış, Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Testlerindeki ortama net sayısında ise artış olduğu görülmektedir. Tablo 3'te ise 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye'deki üniversitelerde bulunan sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin Alan Yeterlilik Testinde elde ettikleri net ortalamalarına ve net ortalamalarının toplam soru sayısına oranına yer verilmiştir.

Tablo 3'te 2019 yılında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin Alan Yeterlilik Testinde elde ettikleri netlerin ortalamaları incelendiğinde, en fazla net ortalamasına ulaşılan test türünün Türk Dili ve Edebiyatı (NO=15,10) olduğu bunu Coğrafya-2 (NO=7,74), Felsefe Grubu (NO= 7,5), Tarih-2 (NO=6,58), Tarih-1 (5,42), Coğrafya-1 (NO=4,48) ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (NO=3,73) test türlerinin takip ettiği görülmektedir.

2020 net ortalamalarında da benzer şekilde en fazla net ortalamasının Türk Dili ve Edebiyatı (NO=15,99) en az net ortalamasının ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (NO=3,11) test türünde elde edildiği söylenebilir.

Toplam soru sayısına göre net oranı incelendiğinde ise 2019 yılında bu oranın en fazla olduğu test türü Coğrafya-1 (%74,66), en az olduğu test türü Tarih-1 (%54,2) olurken; 2020 yılında en fazla Coğrafya-2 (%75,27), en az olduğu test türünün ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (%51,83) testi olduğu görülmektedir. Son olarak Alan Yeterlilik Testindeki ortalamaların toplamı incelendiğinde; 2020 yılında ($NO_{Toplam} = 49,4$) 2019 yılına ($NO_{Toplam} = 50,55$) göre az miktarda bir düşüşün yaşandığı söylenebilir.

Şekil 4. Alan yeterlilik testi net ortalamalarının karşılaştırılması (2019-2020).

Şekil 4'te 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin Alan Yeterlilik Testindeki test türlerinden elde ettikleri net ortalamalarının karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Şekil 4 incelendiğinde Türk Dili ve Edebiyatı ve Coğrafya-2 testlerine ait net ortalamasında 2019 yılına göre 2020 yılında artış; Tarih-1, Tarih-2, Felsefe Grubu, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Coğrafya-1 testlerine ait net ortalamalarında ise azalış olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye'de sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin Alan Yeterlilik Testinde yer alan test türlerine ait net ortalamalarında azalış olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye'de sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin tercih ettikleri üniversiteye geldikleri yerler incelenmiş ve Tablo 4'teki bulgulara ulaşılmıştır.

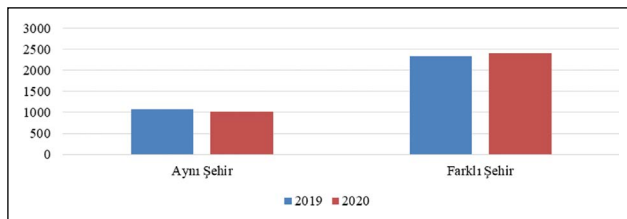
Tablo 4 incelendiğinde; hem 2019 hem de 2020 yıllarında Türkiye'de araştırma kapsamında incelenen sosyal bilgiler öğretmenliği programlarını tercih edenlerin çoğunun yaşadıkları yerden farklı şehirde ($2019_{(f)} = 2330$, $2019_{(g)} = 68,5$; $2020_{(f)} = 2404$, $2020_{(g)} = 69,35$) bulunan üniversiteleri tercih ettikleri görülmektedir. Her iki yıla ilişkin toplam sayılar incelendiğinde de yine tercih edilen üniversitelere yerleşenlerin çoğunun farklı şehirlerden ($Toplam_{(f)} = 4734$, $Toplam_{(g)} = 69,35$) geldikleri söylenebilir.

Tablo 3. 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin alan yeterlilik testine ait net ortalamaları

Test türü	Toplam soru sayısı	0,12 katsayısı ile yerleşenlerin toplam sayısı (2019)	Net ortalaması (2019)	2019 soru sayısına göre net oranı (%)	0,12 katsayısı ile yerleşenlerin toplam sayısı (2020)	Net ortalaması (2020)	2020 soru sayısına göre net oranı (%)
Türk dili ve edebiyatı	24		15,10	62,91		15,99	66,62
Tarih-1	10		5,42	54,2		4,79	54,9
Tarih-2	11	3329	6,58	59,81	3348	6,48	58,90
Felsefe grubu	12		7,50	62,49		6,72	55,99
Din kültürü ve ahlak bilgisi	6		3,73	62,16		3,11	51,83
Coğrafya-1	6		4,48	74,66		4,03	67,16
Coğrafya-2	11		7,74	70,36		8,28	75,27
Toplam	80		50,55	-		49,4	-

Tablo 4. 2019 ve 2020 yıllarında türkiyede sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin geldikleri yerlere göre dağılımı

Yerleşenlerin geldikleri yerler	Yıllar				Toplam	
	2019		2020			
	f	%	f	%	f	%
Aynı şehir	1071	31,50	1022	29,83	2093	30,65
Farklı şehir	2330	68,50	2404	70,17	4734	69,35
Toplam	3401	100	3426	100	6827	100

Şekil 5. Sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin geldikleri yerlere göre karşılaştırılması (2019-2020).

Şekil 5'te sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin geldikleri yerlerin 2019 ve 2020 yıllarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Şekil 5 incelendiğinde; 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye'deki üniversitelerin sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin tercih ettikleri üniversitenin bulunduğu şehre geldikleri yerlerin ilgili yıllarda farklılık gösterdiği söylenebilir. 2020 yılında tercih edilen üniversiteye farklı şehirden gelme sayısı 2019 yılına göre yükselmiştir.

Son olarak sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına

Tablo 5. Sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin tercih eğilimleri

Program	2019 tercih sayısı	2020 tercih sayısı
Sosyal bilgiler öğretmenliği	23.224	26.516
Türkçe öğretmenliği	16.921	14.940

yerleşenlerin sosyal bilgiler öğretmenliği dışında en fazla tercih ettikleri program incelenmiş ve Tablo 5'teki bulgulara ulaşılmıştır.

Araştırmanın son sorusu kapsamında sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin sosyal bilgiler öğretmenliği programı dışında en fazla tercih ettikleri program tespit edilmiştir. Buna göre araştırma kapsamında incelenen üniversitelerde sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin sosyal bilgiler öğretmenliği dışında tercih listelerinde en fazla yer verdikleri programın eğitim/egitim bilimleri fakültesi kapsamında yer alan Türkçe Öğretmenliği lisans programı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak, farklı yıllarda bazı üniversitelerin (Gazi Üniversitesi-2020, Dokuz Eylül Üniversitesi-2020, Ondokuz Mayıs Üniversitesi-2019, Yıldız Teknik Üniversitesi-2019...) sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin tercih eğilimleri incelendiğinde de Türkçe öğretmenliği programı tercih sayısının sosyal bilgiler öğretmenliğinden fazla olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

YÖK Atlas'ta yer alan veriler doğrultusunda, 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye'de devlet üniversitelerinde yer alan sosyal bilgiler öğretmenliği programları ile bu programlara yerleşenlerin çeşitli özellikleri (cinsiyet, geldikleri yer, net ortalamaları ve tercih eğilimleri) incelenmiş ve birtakım so-

nuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar ise literatürde yer alan benzer çalışma bulguları ile karşılaştırılmıştır.

Araştırma kapsamında ilk olarak 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programına öğrenci kabul eden üniversitelerin bölgelere göre dağılımının nasıl olduğu sorusuna cevap aranmış ve sosyal bilgiler öğretmenliği programlarının en fazla Karadeniz ve İç Anadolu Bölgelerinde (f=13) en az ise Güneydoğu Anadolu Bölgesinde (f=4) yer aldığı görülmüştür. Yaylak (2019) sosyal bilgiler eğitimi ana bilim dalının şehirlere-bölgelere göre dağılımını analiz ettiği çalışmasında bu araştırmanın bulgularını büyük ölçüde destekleyen benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu durum üzerinde ise Türkiye’de sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yönelik gerçekleştirilen inceleme çalışmalarının birbirlerine yakın tarihlerde gerçekleştirilmesinin etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın ikinci sorusunda 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin cinsiyete göre dağılımları analiz edilmiştir. Belirtilen yıllarda sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşen adayların çoğunluğunun “kadın” olduğu tespit edilmiştir. Kılıç Akbıyık (2019) sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etmede cinsiyet faktörünün etkili olduğunu belirterek sosyal bilgiler eğitiminde kadın öğretmen adaylarının erkeklerden fazla olduğuna dikkat çekmiştir. İbrahimioğlu (2017)’de sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki tercih süreçlerini açıklamaya yönelik yapmış olduğu çalışmasında, kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının erkeklere göre daha fazla öğretmenlik mesleğine teşvik edildikleri bulgusuna ulaşmıştır. Bu doğrultuda, sosyal bilgiler öğretmenliğine yerleşenlerde kadın adayların çoğunlukta olması sonucunun diğer araştırmacıların çalışma bulgularıyla desteklediği söylenebilir.

Araştırmada 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) kapsamında Temel Yeterlilik Testi ile Alan Yeterlilik Testine ilişkin verileri incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda; hem 2019 hem de 2020 yıllarında yerleşenlerin Temel Yeterlilik Testinde en fazla net ortalamasının “Türkçe Testinde”, en az net ortalamasının ise “Fen Bilimleri Testinde” olduğu görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının programa giriş puan türlerinin sözel olduğu ve lise sıralarında sayısal içerikli derslerden uzak kaldıkları bilinmektedir (Baysan, Ercan ve Öztürk, 2011; Yeşil, Korkmaz ve Kaya, 2009). Bu bağlamda, ilgili yıllarda yerleşenlerin Türkçe Testi net ortalamalarının fazla olması ve Temel Matematik Testi ile özellikle Fen Bilimleri Testinde net ortalamalarının az olması sonucunun, ifade edilen gerekçelerle desteklediği düşünülmektedir.

Ayrıca ilgili araştırma sorusu kapsamında, belirtilen her iki yılda toplam soru sayısına göre net oranının en fazla Coğrafya, Tarih, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ile Felsefe alanlarını içeren “Sosyal Bilimler Testinde” (YÖK, 2018) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demircioğlu (2006)’na göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en fazla ilgi duydukları

sosyal bilim disiplinleri tarih, coğrafya ve felsefedir. Benzer şekilde Akpınar ve Ayvacı (2003)’nın çalışma sonuçlarına göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu kendilerini tarih veya coğrafya disiplinine daha yakın görmektedir. Bu doğrultuda özellikle tarih, coğrafya ve felsefe alanlarına duyulan yakınlığın Sosyal Bilimler Testi başarısını arttırmış olacağı söylenebilir. Buna ek olarak, sosyal bilim disiplinleriyle bütünleşmiş bir ders olan (Demir ve Oğuz Haçat, 2018) sosyal bilgiler alanında yetişmeyi hedefleyen öğretmen adaylarının, Sosyal Bilimler Testi özelinde elde ettikleri toplam soru sayısına göre net oranı, alana yönelik hazır bulunuşluklarının pozitif bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin Alan Yeterlilik Testine ait netlerinin ortalamaları incelendiğinde ise en fazla net ortalamasına ulaşılan test türünün “Türk Dili ve Edebiyatı”, en az net ortalamasının ise “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi” test türünde elde edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de okul öncesinden başlayarak üniversite birinci sınıfın sonuna kadar Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı ve Türk Dili dersleri okutulmaktadır (Kolçak ve Şimşek, 2020). Ayrıca Gözütök ve Demir (2017)’e göre Türk Edebiyatı dersi, kimi öğrenciler tarafından sadece üniversiteye giriş sınavlarında gerekli olan bir ders olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, Türk Dili ve Edebiyatı Testinde elde edilen net ortalamasının fazla olmasında, bu dersin uzun yıllar işleniyor olması ve YKS sonucunu büyük ölçüde etkileyeceğine ilişkin farkındalığın etkili olduğu söylenebilir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Testinde en az net ortalamasına ulaşılmış ise; bu derse ilişkin içeriğin ve bu derse ayrılan sürenin öğrenci beklentilerini karşılamaması durumunun (Batar, 2010) araştırmanın bu bulgusunu destekleyebilecek faktörlerden biri olduğu düşünülmektedir.

Buna ek olarak 2020 yılında sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin Alan Yeterlilik Testinde yer alan test türlerine ait net ortalamalarında 2019 yılına kıyasla azalma görülmesinde, “bütün dünyada korkulu bir rüya haline gelen Covid-19” pandemisinin (Telli Yamamoto ve Altun, 2020) etkili olabileceği düşünülmektedir. Zira can kayıplarını aza indirmek, bulaşın ilerleme hızını yavaşlatmak gibi amaçlarla, eğitim kurumları belli bir süre yüz yüze eğitime ara vermek, tatil ilan etmek, yerel ve merkezi sınavları ertelemek gibi adımlarla olabildiğince sosyal mesafe yaratmaya çalışmışlardır (Can, 2020; Karataş, 2020; Telli Yamamoto ve Altun, 2020). Tüm bu Covid-19 kaynaklı olumsuzluklar neticesinde öğrenme kayıplarının oluşması (Çelik, 2020) pandemi sürecinde YKS’ye hazırlananların birtakım psikolojik sıkıntılar ve zorlanmalar yaşamasının (Karataş, 2020) sınav başarılarını etkilemiş olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında cevap aranan bir diğer soruda, 2019 ve 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına yerleşenlerin geldikleri yerlere göre dağılımları

na bakılmış olup her iki yılda sosyal bilgiler öğretmenliği programlarını tercih edenlerin çoğunun, yaşadıkları yerden farklı şehirde bulunan üniversiteleri tercih ettikleri görülmüştür. Ancak 2020 yılında tercih edilen üniversiteye farklı şehirden gelme oranının, 2019 yılına göre artış gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durum üzerinde Covid-19 salgını sebebiyle pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetlerinin yaygınlaşması ile “uzaktan eğitimin sağladığı yerden ve zamandan bağımsız eğitim imkânı”nın (Baturay ve Bay, 2009) bireylerin tercihlerini etkilemiş olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada son olarak, sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin sosyal bilgiler öğretmenliği programı dışında en fazla tercih ettikleri programın hangisi olduğu sorusuna cevap aranmıştır. Hem 2019 hem de 2020 yıllarında sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin sosyal bilgiler öğretmenliği dışında en fazla Türkçe öğretmenliği programını tercih ettikleri görülmektedir. Ayrıca bazı üniversitelerin (Gazi Üniversitesi-2020, Dokuz Eylül Üniversitesi-2020, Ondokuz Mayıs Üniversitesi-2019, Yıldız Teknik Üniversitesi-2019) sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşenlerin tercih eğilimleri incelendiğinde de Türkçe öğretmenliği programına yönelik tercih sayısının sosyal bilgiler öğretmenliğinden fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz (2010) araştırmasında; sosyal bilgiler programının, Türkçe öğretmenliğini tercih edip o programa puanları yetmediği için sosyal bilgiler öğretmenliğine gelmiş bireylerden oluştuğuna ilişkin görüşlere yer vermiştir. Buna ek olarak sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının üniversite tercih listelerinde sosyal bilgiler öğretmenliğini en son sıralara yerleştirdikleri, üniversite tercih aşamasında genellikle farklı bölüm/branşı istedikleri, alana ilgilerinin az olduğu, üniversiteye giriş sınav puanlarının yetersizliğinden dolayı sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih ettikleri ve fırsatları olsa bölümlerini değiştirecekleri yönünde bu araştırmanın bulgularını destekleyen farklı araştırmalar bulunmaktadır (İbrahimoglu, 2017; Yılmaz, 2010; Taş, 2012).

Araştırmadan elde edilen bulgular ve sonuçlar doğrultusunda; gerçek anlamda sosyal bilgiler öğretim programına yerleşmek arzusu ile tercih listelerinin oluşturulması ve sosyal bilgiler öğretmenliği programlarına erkek öğretmen adaylarının tercihlerinde daha çok yer vermesini sağlayacak şekilde mesleki rehberlik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi önerilebilir. Ayrıca araştırma sonucunda öğretmen adaylarının yetersizlik yaşadıkları görülen sayısal alandaki eksikliklerini giderecek şekilde ders düzenlemeleri yapılabilir.

Etik: Bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili herhangi bir etik sorun bulunmamaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması ile ilgili olarak herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics: There are no ethical issues with the publication of this manuscript.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors declared no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

- Akpınar, M. ve Kaymakçı, S. (2012). Ülkemizde sosyal bilgiler öğretiminin genel amaçlarına karşılaştırmalı bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 605-626.
- Akpınar, M. ve Ayvaci, H.Ş. (2003). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilimlerin temel disiplinlerine karşı tutumları. *Milli Eğitim*, 158, 137- 145.
- Aktaş, Ö. ve Aktaş, D. (2019). Yükseköğretim program atlası (2018) verilerine göre tarih bölümlerinin ve tarih öğretmenliği programlarının değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal*. 8(2), 476-498.
- Altbach, P. G., and Knight, J. (2007). The internationalization of higher education: Motivations and realities. *Journal of Studies in International Education*, 11 (3/4), 290-305.
- Asmalı M., (2020). General picture of english language teaching programs and students in Turkey. *Journal of Higher Education and Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10 (2), 264-275.
- Batar, Y. (2010). Öğrencilerin din kültürü ve ahlak bilgisi dersine yönelik görüşleri. *Marife*, 10(2), 109-128.
- Baturay, M. ve Bay, Ö. (2009). Uzaktan öğretimi tercih eden öğrencilerin demografik özellikleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 17-26.
- Baysan, S., Ercan, B. ve Öztürk, A. (2011). Türkiye’de öğretmen yetiştirmede istihdam sorunu: sosyal bilgiler öğretmenliği örneği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 131-154.
- Brennan, J. (2008). Higher education and social change. *Higher Education*, 56, 381-393.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 11-53.
- Chatterton, P. and Goddard, J. (2000). The response of higher education institutions to regional needs. *European Journal of Education*, 35(4), 475-496.
- Çelik, Z. (2020). Covid-19 salgınının gölgesinde eğitim: Riskler ve öneriler. Ankara: Hermes Ofset.
- Çoban, Ö., Dilek, E. S. ve Herman, S. (2016). Turizm bölümlerini tercih eden adayların tercih eğilimleri: Yükseköğretim lisans atlası üzerine bir araştırma. *17. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*. (s.1072-1087). Ankara: Detay Yayıncılık.

- Demir, F. ve Oğuz Haçat, S. (2018). Sosyal bilim disiplinlerine göre 2005 ve 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki kazanımların değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi* (IJO-NASS), 2 (2), 27-56.
- Demircioğlu, I. H., Kaymakçı, S. ve Demircioğlu, E. (2019). Ön söz. İ. H. Demircioğlu, S. Kaymakçı ve E. Demircioğlu (Ed.), *Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları El Kitabı*. (s. 1). Ankara: Pegem Akademi.
- Demircioğlu, İ. (2006). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki görüşleri. *Bilig, K15-36*, 113-124.
- Deniz, S. (2001). Bireyin meslek seçimini etkileyen kaynaklar: Yeni teknolojilerden internet. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, Güz-6, 1-9.
- Gözütok, T. ve Demir, A. (2017). Ortaöğretim öğrencilerinin türk edebiyatı dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of History Culture and Art Research*, 6 (4), 849-863.
- Gibbons, M. (1998). Higher education relevance in the 21st century. *UNESCO World Conference on Higher Education*, October 5-9, Paris.
- Güvendi, E., Kahyaoğlu, N. ve Ertuğrul, M. H. (2019). 2015-2016-2017-2018 yük ön lisans atlas verilerine göre kürtün myo ormancılık ve orman ürünleri programına yerleşen öğrencilerin yükseköğretim girdi göstergelerinin değerlendirilmesi. *8th International Vocational Schools Symposium UMYOS’19 Tam Metin Bildiri Kitabı*. (s. 409-418). Sinop.
- Hotaman, D. (2011). Eğitim fakülteleri kendi öğrencilerini seçebilir mi? *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 126-136.
- İbrahimoğlu, Z. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmeni Olmak: Neden ve Nasıl. *ITEAC Tam Metin Bildiriler Kitabı*. (s. 69-75). İstanbul. 22.01.2021 tarihinde <https://www.academia.edu/35505482/Sosyal_Bilgiler_%C3%96%-C4%9Fretmeni_Olmak_Neden_ve_Nas%C4%B1?auto=download> adresinden erişildi.
- Karataş Z. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinin LGS ve YKS sınavına hazırlık sürecinde olan çocuk ve ergenlerin psikolojilerine yansımalarının incelenmesi. B. Gençdoğan (Ed.), *Pandemi Döneminde Çocuk ve Ergen Psikolojisi* içinde (s.54-74). 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Kılıç Akbıyık, Z. (2019). *Üniversiteye girişte sosyal bilgiler öğretmenliği tercih nedenleri: Karşılaştırmalı bir inceleme* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Kolçak,Ş. ve Şimşek N. D. (2020). Üniversitelerde okutulan ortak türk dili dersine yönelik öğrenci tutumlarının incelenmesi. *Pearson Journal of Social Sciences & Humanities*, 5(7), 389-397.
- Lafçi, K. (2018). Gençlerin meslek seçiminde karşılaştıkları güçlükler üzerine bir değerlendirme. *USE Uluslararası Sosyoloji ve Ekonomi Dergisi*, 1, 97-120.
- Ocak, G. (2019). Bilimsel araştırmalarda kullanılan veri toplama yolları. G.Ocak (Ed.), *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (s.218-272). Ankara: Pegem.
- Özkütük, N., Orgun, F. ve Akçakoca, B. (2020). Türkiye’de hemşirelik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarına ilişkin güncel durumun incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 8(2), 150–157.
- Ramsden, P. (2003). *Learning to teach in higher education* (2nd Edition). Oxon: RoudledgeFalmer.
- Şen, Z. (2012). Türkiye’de yükseköğretim eleştirileri ve öneriler. *Yükseköğretim Dergisi*, 2(1), 1-9.
- Şenol, E. (2020). Türkiye’de coğrafya bölümlerine yönelik öğrenci hareketliliğinin sebepleri ve yönü üzerine genel değerlendirme. *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*, 8, 145-184.
- Şimşek, A, Solmaz, R, Güleç, E. (2020). Yök atlas verilerine göre gastronomi ve mutfak sanatları bölümlerinin değerlendirilmesi: Ege bölgesi örneği. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 127-137.
- Taş, M. Y. (2012). Demirci eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğretmenliği adaylarının profili ve sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etme nedenlerinin değerlendirilmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 64-76.
- Teichler, U. (2004). The changing debate on internationalisation of higher education. *Higher Education*, 48, 5-26.
- Telli Yamamoto, G. ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Tokcan, H. ve Tilki, A. (2018). Türkiye’deki sosyal bilgileri eğitimi lisans programlarının mevcut durumunun incelenmesi (2017). *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 200-223.
- Turan, R. (2018). Eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarında 2018 yılında gerçekleştirilen güncelleme üzerine genel bir değerlendirme. F. Yamaner ve S. Baskın (Ed.). *Uluslararası İnsan, toplum ve Spor Bilimleri Sempozyumu Tam Metin Bildiriler Kitabı*. (s.602-619).
- Trow, M. (1972). The expansion and transformation of higher education. *International Review of Education*, 18 (1), 61-84.
- Uslu, B. (2020). Türkiye’nin büyüyen yükseköğretim sisteminde öğretmenlik programları: Öğrencilerin tercih, yerleşme ve kayıtlanma eğilimleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(33), 422-438.
- Uysal, D. ve Ersun Aydemir, E. (2016). Türkiye’de yükseköğretim kavramı ve yükseköğretimin istihdam ve ekonomiye etkisinin analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 275-284.
- Yaylak, E. (2019). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminin yükseköğretimdeki durumu. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 800-838.
- Yeşil, R., Korkmaz, Ö. ve Kaya, S. (2009). Eğitim fakülte-

- sindeki akademik başarının kamu personeli seçme sınavındaki başarı üzerinde etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 149-160.
- Yiğit, T. (2020). Türkiye’de sosyal hizmet eğitimine yönelik öğrenci tercih eğilimleri üzerine istatistiksel bir çalışma. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(51), 511-532.
- Yılmaz, A. (2020). *Türkiye’de coğrafya öğretmenliği programlarının genel durumu ve değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Yılmaz, K. (2010). Lisans düzeyinde sosyal bilgiler eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri: Öğretim elemanlarının görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 297-332.
- Yılmaz, K. (2017). Eğitim fakülteleri yeni bir eğitim felsefesi oluşturabilir mi? *Türkiye Eğitim Dergisi*, 2(1), 22-41.
- YÖK Atlas (2021). *Yükseköğretim program atlası*. 22.01.2021 tarihinde <<https://yokatlas.yok.gov.tr/>> adresinden erişildi.
- YÖK (Yükseköğretim Kurulu). (2018). Yükseköğretim kurumları sınavı ile ilgili sıkça sorulan sorular ve cevapları. 22.01.2021 tarihinde <https://www.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/yuksekogretim_kurumlari_sinavi_sss_ve_cevaplari_puan_turleri_ile.pdf> adresinden erişildi.

Extended Summary

Investigation of higher education placement indicators of those who are placed in social studies teaching undergraduate programs in Turkey

PURPOSE

The main aim of the research was to examine the social studies teaching programs in public universities in Turkey and various characteristics of students (gender, mean correct answers, the second most preferred program of study, and the city from which the placed students come from) who were placed in these programs in 2019 and 2020 based on the data in the Higher Education Program Atlas, better known as YOK Atlas.

METHODS

The research used descriptive content analysis. Criteria sampling was used in selecting social studies teaching programs examined within the scope of the research. For the purposes and sub-purposes of the research, the data available in YOK Atlas were filtered. Various criteria (e.g., being admitted in 2019 and 2020 and being listed as a public university) were taken into account when choosing the social studies teaching programs examined within the scope of the research. Accordingly, the data on social studies teaching programs in 62 universities that meet these criteria and are listed in YOK Atlas were examined.

Document analysis was used to collect data. The data headings and their content under the social studies teaching programs in the YOK Atlas database (YÖK Atlas, 2021) were detected in line with the research purpose. The navigation menus in the YOK Atlas website were examined and the data of each university in different years were evaluated. The “Social Studies Teaching” program was selected by clicking the sub-navigation menu “Undergraduate Atlas” under the main navigation menu “Program Atlas”.

The data were analysed using content analysis. The cities where the universities examined are located were classified according to the geographical regions to compute frequencies. In addition, the distribution of those placed in the social studies teaching program across the years according to gender and the city from which the students come from (same city-different city) were considered and the data were tabulated using percentage and frequency values.

RESULTS

The social studies teaching programs examined within the scope of the research are most commonly located in the Black Sea and Central Anatolia ($f=3$) Regions, followed by Eastern Anatolia ($f=9$), Aegean ($f=9$), Marmara ($f=8$), Mediterranean ($f=6$), and Southeastern Anatolia ($f=4$) Regions, respectively.

In 2019, a total of 3401 people, including 2144 women (63.04%) and 1257 men (36.96%), were placed in the social studies teaching programs offered by the public universities in Turkey. In 2020, a total of 3426 people, including 2231 women (66.11%) and 1195 men (33.89%), were placed in the social studies teaching programs. Looking at the total numbers in 2019 and 2020, 6827 people, including 4375 women and 2452 men, were placed in the social studies teaching programs.

Looking at the mean correct answers of the students placed in the social studies teaching programs in 2019 and 2020 in the Basic Proficiency Test (TYT in Turkish acronym) of the Higher Education Institutions Examination, the highest mean correct answers were in the Turkish test ($2019_{\text{Turkish}}=24$, $2020_{\text{Turkish}}=23.88$), while the lowest mean correct answers were in the Science test ($2019_{\text{Science}}=0.81$, $2020_{\text{Science}}=1.50$).

Looking at the mean correct answers of the students placed in the social studies teaching programs in 2019 in the Field Qualification Test (AYT in Turkish acronym), the highest mean correct answers (MCA) were in the Turkish Language and Literature test (MCA=15.10), followed by the Geography-2 test (MCA=7.74), Philosophy Group test (MCA=7.5), History-2 test (MCA=6.58), History-1 test (MCA=5.42), Geography-1 test (MCA=4.48), and Religious Culture and Ethics (MCA=3.73).

In both 2019 and 2020, most of those placed in the social studies teaching program preferred to study at a university located in a city other than the usual city of residence ($2019_{(f)}=2330$, $2019_{(s)}=68.5$; $2020_{(f)}=2404$, $2020_{(s)}=69.35$). Similarly, looking at the total numbers in both years, most of the placed students came from a different city to the city where the university of placement is located (Total_(f)=4734, Total_(s)=69.35).

As part of the final research question, the second most preferred program by the placed students following the social studies teaching program was determined. Accordingly, the results showed that Turkish teaching taught at faculties of education/educational sciences was the second most commonly preferred program after social studies teaching in both years for those placed in the social studies teaching program.

DISCUSSION AND CONCLUSION

Within the scope of the research, first, the distribution of universities that admit students for social studies teaching programs in 2019 and 2020 across the geographical regions

was detected. It was found that social studies teaching programs are most frequently offered at universities located in the Black Sea and Central Anatolia Regions ($f=13$) and least frequently in the Southeastern Anatolia Region ($f=4$). Yalçak (2019) analysed the distribution of social studies teaching departments across the cities and regions and found similar results that largely supported the present results.

To answer the second research question, the gender distribution of those placed in the social studies teaching programs in 2019 and 2020 was analysed. The majority of those placed in the social studies teaching programs in these years were women. Kılıç Akbıyık (2019) noted that the gender factor is effective in choosing social studies teaching and that female preservice social studies teachers outnumber male preservice social studies teachers. İbrahimoğlu (2017) sought to explain the career choice processes of preservice social studies teachers and found that female preservice social studies teachers are more encouraged to choose the teaching profession compared to men. Thus, the present re-

sult that most of those placed in the social studies teaching programs were female is in accord with earlier findings.

The mean correct answers of the placed students in all test types of the Field Qualification Test decreased in 2020 compared to 2019. A possible reason for this result might be the COVID-19 pandemic, which has become a fearful dream all over the world (Telli Yamamoto & Altun, 2020). For purposes such as reducing the number of deaths and slowing down the spread of the coronavirus, educational institutions have tried to create social distance by taking measures such as halting face-to-face teaching, closing schools, and postponing local and national exams (Can, 2020; Karataş, 2020; Telli Yamamoto & Altun, 2020). All these negatives caused by COVID-19 have led to learning losses (Çelik, 2020) and students who prepared for the Higher Education Institutions Examination (YKS in Turkish acronym) during the pandemic had some psychological challenges and difficulties (Karataş, 2020). All these factors may have affected their exam success.